

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نام درس

شرح زیارت جامعه کبیره (۱)

جلسات ۱ تا ۳۲

سرفصل جلسات

استاد

حضرت آیت الله محمدی ری شهری

تنظیم:

آموزش‌های آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

دی ماه ۱۳۹۶

"السلام علیکم یا اهل بیت النبوة"

مقدمات آشنایی با زیارت

- معنای زیارت
- معنای زیارت جامعه
- ضرورت شرح زیارت جامعه کبیره
- ارتباط شرح زیارت جامعه کبیره با قرآن
- میزان اعتبار زیارت
- انواع زیارت در روایات
 - زیارت اعیان: (اهمیت و ارزش دیدار مؤمن، زیارت مؤمن زیارت خداست، برکت دیدار مؤمن)
 - زیارت اموات
 - زیارت اهل بیت

زیارت اهل بیت (علیهم السلام) در زندگی و مرگشان یکسان است.

- معرفت در زیارت
- توجه اهل بیت به زائر

معنای زیارت اهل بیت (علیه السلام)

ارتباط ما با امامان

شرح اذن دخول معصومین علیهم السلام

معنای حیات ائمه (ع)

نقش زیارت اهل بیت در زندگی انسان

بهره‌های نسل جوان از زیارت جامعه

اقسام زیارات جامعه

مفهوم زیارت جامعه کبیره چیست؟

ضرورت شرح زیارت جامعه کبیره چیست؟

ثمرات آشنایی با اهل بیت (ع) چیست؟

راه پیوند با خدا چیست؟

نقش اهل بیت در زندگی انسان چیست؟

چهار مثال پیامبر اکرم (ص) برای تبیین نقش اهل بیت در زندگی انسان:

- مثل کشتی نوح: رهایی از گرداب مشکلات
- مثل باب حطه: پاکسازی گناهان
- مثل خانه خدا: ایمنی از عذاب دوزخ
- مثل چشم نسبت به سر: راه درست زندگی کردن

تأثیرات آشنایی با معارف زیارت جامعه کبیره در زندگی انسان

اهمیت امام شناسی و ارتباط آن با زندگی انسان

نسبت زیارت جامعه کبیره با شناخت امام چیست؟

دعای عصر غیبت چیست؟

وظیفه شیعیان در عصر غیبت برای حفظ اسلام و وفاداری به ارزشهای اسلامی چیست؟

پیام‌های دعای «اللهم عرفنی...»

- راه خداشناسی، پیامبر شناسی، اسلام شناسی
- درخواست ما از خدا برای شناساندن خود، پیامبر و حجت او

ماجرای ملا عباس تربتی

زیارت جامعه چه ارتباطی با قرآن دارد؟

قرآن ناطق و قرآن صامت چیست؟

منظور از قرآن ناطق چیست؟

چگونه انسان به مقام قرآن ناطق دست می‌یابد؟

نمونه‌هایی از قدرت و توانایی قرآن ناطق

بررسی اعتبار زیارت جامعه و استناد آن به امام هادی (علیه السلام)

شیوه‌های نسبت دادن سخن یا فعلی به معصوم (علیه السلام)

۱. تواتر یا فراوانی راوی: اطمینان‌آور
۲. قرائن قطعی: اطمینان‌آور
۳. استواری متن و محتوای قوی: اطمینان‌آور
۴. اعتماد به سند یا سلسله راویان: ظن‌آور

کدام یک از شیوه‌های استناد یقین‌آور است؟

کدام مورد از شیوه‌های استناد به معصوم، ظن‌آور است؟

دلایل انتساب زیارت جامعه کبیره به امام هادی (علیه السلام) چیست؟

- استواری متن
- قرائن قطعی

- نقل زیارت جامعه در کتاب من لایحضره الفقیه
- سخن ملا محمد تقی مجلسی و پسر ایشان علامه مجلسی

❖ پرسش و پاسخ:

آیا مقام قرآن ناطق از قرآن صامت بالاتر است؟
در صورت بالاتر بودن مقام قرآن ناطق، اگر کسی با قرآن ناطق انس بیشتری داشته باشد، آیا نسبت به کسی که با قرآن صامت انس بیشتری دارد، به راه هدایت و فلاح نزدیکتر است؟
آیا قرآن صامت و قرآن ناطق در عرض یکدیگرند یا در طول یکدیگر؟

دلایل انتساب زیارت جامعه کبیره به امام هادی (علیه السلام) چیست؟

- استواری متن
- قرائن قطعی

- نقل زیارت جامعه در کتاب من لایحضره الفقیه
- سخن علامه مجلسی در کتاب بحارالانوار، پس از شرح زیارت جامعه
- سخن ملا محمد تقی مجلسی در شرح کتاب من لایحضره الفقیه

نکاتی در مورد زیارت جامعه

- یکی از محورهای مهم فعالیت‌های سیاسی - فرهنگی امام هادی (علیه السلام)
- متن زیارت جامعه مربوط به زیارت از نزدیک است یا نزدیک؟
- داستان تشرف سید احمد رشتی به محضر حضرت ولی عصر عجل الله

❖ پرسش و پاسخ:

آیا با زیارت جامعه می‌توان حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وآله) و حضرت زهرا (سلام الله علیها) را نیز زیارت کرد؟
بیان سلسله راویان زیارت جامعه کبیره
آداب تشرف به مزار امامان
معنای سلام
پیام سلام
سلام در اسلام
سلام در زیارت ائمه (علیه السلام)
آداب سلام کردن
مفهوم سلام برای ائمه (علیهم السلام) چیست؟
معنای دعا برای ائمه (علیهم السلام) چیست؟

اهل بیت نبوت بودن؛ نخستین امتیاز ائمه (علیهم السلام)
تفاوت میان اهل بیت نبی و اهل بیت نبوت چیست؟
معنای کلمه بیت چیست؟

امام شناسی از نگاه زیارت جامعه کبیره

۱. امام خاندان نبوت است
۲. جایگاه رسالت
۳. مختلف الملائکه
۴. مهبط الوحی
۵. معدن الرحمه
۶. خزان العلم
۷. منتهی الحلم

اولین درس: امام خاندان نبوت است

داستان گفتگوی قتاده، دانشمند سنی بصره، با امام باقر (علیه السلام)
بیان ویژگیها و جایگاه اهل بیت علیه السلام توسط امام باقر (علیه السلام)

❖ پرسش و پاسخ

علت نبی یا رسول بودن یک پیامبر؟
مقتضیات اجتماعی یا ویژگیهای خاص خود پیامبران؟

دومین ویژگی امامان معصوم (علیه السلام): جایگاه رسالت

معانی رسالت

- دریافت وحی و ابلاغ آن به مردم: ویژه پیامبران است
 - واسطه میان پیامبر و مردم: ویژه اهل بیت است
 - واسطه شدن در ابلاغ وحی به سایر مردم: ویژه مبلغان دینی است
- نظر علامه مجلسی درباره معنای موضع الرسالة
معنای مختلف الملائکه
اثبات نزول فرشتگان در حدیث امام باقر (علیه السلام)

سومین ویژگی امام معصوم از نظر زیارت جامعه: مختلف الملائکه

علت رفت و آمد ملائکه نزد امام چیست؟

علت نورانیت یافتن قلب هنگام حضور در محضر امام و از بین رفتن این نورانیت هنگام جدایی از امام (علیه السلام) چیست، آیا
نشانه نفاق است؟

دیدن فرشتگان و مصافحه با آنان؛ ره آورد تداوم حالات معنوی
آیا مؤمنین با فرشتگان مرتبطند؟

چهارمین ویژگی امام معصوم (علیه السلام) از نگاه زیارت جامعه: مهبط الوحی

معانی وحی در قرآن چیست؟

○ وحی به معنای خاص

○ وحی به معنای عام

○ وحی به معنای اعم

معنای مهبط الوحی چیست؟

جه موضوعاتی به ائمه (علیهم السلام) الهام می‌شود؟

آیا به غیر از پیامبر و امام هم وحی می‌شود؟

مفهوم الهام چیست؟ الهام کدام معنای وحی را شامل می‌شود؟

روایاتی در باب الهام به غیر معصوم

تفاوت میان رسول، نبی و محدث چیست؟

اقسام وحی و الهام کدام است؟

مبادی علوم ائمه (علیهم السلام) چیست؟

○ آموزش پیامبر

○ اصول علم

○ میراث پیامبران پیشین

○ کتاب علی علیه السلام

○ مصحف فاطمه (سلام الله علیها)

○ جفر و جامعه

○ الهام

❖ پرسش و پاسخ

آیا وحی اعم، شامل انسانهای عامی نیز می‌شود یا خیر؟

چگونه میتوان الهام الهی را از الهام شیطانی تشخیص داد؟

پنجمین ویژگی امامان معصوم از نگاه زیارت جامعه: معدن الرحمة

معنای معدن و رحمت چیست؟

انواع رحمت کدام است؟

○ (رحمت عامه): رحمت رحمانیه: همه آفریدگان را در بر می‌گیرد

○ (رحمت خاصه): رحمت رحیمیه: ویژه مؤمنان است

ششمین ویژگی از ویژگیهای بسیار مهم اهل بیت (علیهم السلام): خزان العلم

تبیین معنای «خزان العلم» از زبان روایات

واژه‌های معادل خزان العلم در زیارت جامعه

- عَيْبَةُ عِلْمِهِ (محل نگهداری علم خدا)
- خَزَنَةُ لَعْلَمِهِ (خزینه‌داران علم خدا)
- رَأْيُكُمْ عِلْمُ (علم بودن نظر و سخن اهل بیت)

تبیین مفهوم خزان العلم و دیگر واژه‌های معادل آن، نیازمند پاسخ به چند سؤال است:

- الف) ویژگی‌های علم اهل بیت چیست؟
- ب) علومی که فقط اهل بیت از آن آگاهند کدامند؟
- ج) منابع علم اهل بیت چیست؟

❖ پرسش و پاسخ

آیا مشکلات و مصائبی که بر مؤمنین و نیکوکاران وارد می‌شود، رحمت خدا برای بازداشتن از گناه است؟

الف) ویژگی‌های علم ائمه (علیهم السلام)

- گنجینه علوم الهی
- جایگاه دانش الهی
- وارثان علم انبیا
- سخن اهل بیت سخن پیامبر است
- اهل بیت اعلم الناس هستند

ب) علوم مخصوص اهل بیت علیهم السلام چیست؟ (علومی که فقط اهل بیت از آن آگاهند)

۱. علم الكتاب
۲. تأویل قرآن
۳. اسم اعظم
۴. توانایی سخن گفتن به همه زبان‌ها
۵. آشنایی با زبان همه پرندگان و جنیدگان
۶. آگاه به «ماکان» و «مایکون»
۷. آگاهی اهل بیت از مرگ و میرها
۸. آگاهی اهل بیت از آنچه در زمین و آسمان است
۹. آگاهی اهل بیت از آنچه خداوند در شب و روز پدید می‌آورد

علم الكتاب چیست؟

﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ کیست؟

تأویل قرآن: دومین علمی که مخصوص ائمه علیهم السلام است عبارت است از تأویل قرآن

روایاتی درباره تأویل قرآن

اسم اعظم: سومین علمی که اهل بیت می‌دانند و دیگران نمی‌دانند.
توانایی سخن گفتن به همه زبان‌ها: سومین ویژگی علوم اهل بیت.

❖ پرسش و پاسخ

آیا بین این مطلب که اهل بیت پیش از رسیدن امر الهی، از قدرت ولایت تکوینی خود استفاده نمی‌کنند، با این آیه از قرآن که می‌فرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ ارتباط وجود دارد؟

آگاهی امام به «ما کان» و «ما یکون»: ششمین ویژگی علوم اهل بیت
آگاهی اهل بیت از مرگ و میرها: هفتمین: هفتمین ویژگی علوم اهل بیت
آگاهی اهل بیت از آنچه در زمین و آسمان است: هشتمین ویژگی علوم اهل بیت
آگاهی اهل بیت از آنچه خداوند در شب و روز پدید می‌آورد: نهمین ویژگی علوم اهل بیت

سومین سئوالی که لازم است پاسخ داده شود برای تبیین مفهوم «خزان العلم» عبارتست از:

ج) منابع علوم اهل بیت (علیهم السلام) چیست؟

۱. تعلیم پیامبر
۲. کتاب‌های انبیا
۳. کتاب امام علی (علیه السلام)
۴. مصحف حضرت فاطمه (علیها السلام)
۵. جفر و جامعه
۶. الهام

سؤال

آیا امام (علیه السلام) همه علوم را بالفعل در اختیار دارد؟

هفتمین درس از مباحث امام شناسی از نگاه زیارت جامعه: منتهی الحلم

تفسیر عبارت منتهی الحلم
نمونه‌هایی از حلم اهل بیت (ع)

«اصول الکرم»

تفسیر عبارت «اصول الکرم»
روایاتی در باب کرامت اهل بیت (علیهم السلام)
نشانه‌های کرامت در انسان چیست؟
روایاتی در باب اینکه اساس هر خیری اهل بیت (علیهم السلام) هستند.

و قادة الامم

تفسیر عبارت و «قاده الامم»

جلوه های رهبری اهل بیت

۱. رهبری اخلاقی اهل بیت (علیهم السّلام)
۲. رهبری علمی اهل بیت (علیهم السّلام)
۳. رهبری باطنی اهل بیت (علیهم السّلام)
۴. رهبری سیاسی اهل بیت (علیهم السّلام)

اولیاء النعم

تفسیر اولیاء النعم

تبیین نعمتهای ظاهری و باطنی در روایت امیر مؤمنان (علیه السلام)

❖ پرسش و پاسخ

آنچه انسان از آن خشنود باشد، نعمت است، پس خشنود بودن خلاف کاران از کارهای زشت خود هم دلیل نعمت بودن آن کارهای ناپسند است؟

تفسیر «و عناصر الأبرار و دعائم الأخیار»

دیدگاه علامه مجلسی در شرح عناصر الابرار

معرفت و ولایت اهل بیت (علیهم السّلام) منشأ همه خیرها
روایت امام رضا (علیه السّلام) پیرامون اهمیت امامت

تفسیر «ساسة العباد»

تفاوت سیاست علوی و سیاست اموی

اصول سیاستمداری در مکتب اهل بیت علیه السلام

تفسیر «أركان البلاد»

تفسیر «ابواب الأیمان»

چرا در زیارت نفمودند ابواب اسلام؟

شرایط ایمان

تفسیر علامه مجلسی از ایمان

روایات در باب ابواب الله

❖ پرسش و پاسخ

آیا امکان دارد کسی اسلام داشته باشد ولی ایمان نداشته باشد، با توجه به اینکه ایمان مراتبی دارد؟

تفسیر «أَمْنَاءُ الرَّحْمَنِ»
دیدگاه امین الاسلام طبرسی در معنای امانت

والسلام علیکم